

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 173

V Ljubljani, ponedeljek, 2. avgusta 1937

Leto II.

Japonska že organizira Severno Kitajsko

Maršal Blücher je v Nankingu - Ruski beli gardisti pomagajo Japoncem

Tienčin, 2. avgusta. Poveljnik japonskih čet v hopejski pokrajini, ki ima nalog severne pokrajine očistiti od Kitajcev, je izjavil zastopnikom tiska, da ima točne informacije o prihodu 20 kitajskih divizij, ki jih je nankinška vlada poslala proti severu, da napadejo japonske čete. Položaj je torej zelo resen, akoravno imajo japonske vojaške operacije miroljuben značaj, in se japonska vlada še vedno prizadeva, da bi na miren način končala spor, ki je brez njene krivde nastal na severnem Kitajskem. General Kacukli je nadalje izjavil, da bo japonski narod z vsemi razpoložljivimi silami branil svoje pravice in se zoperstavljal boljševiški propagandi, ki je v ozadju vseh kitajskih dejanj, ter da bo do prinesel vse potrebne žrtve, da se moč japonske armade v severnih kitajskih pokrajinah ohrani in njena udarna sila še poveča.

»Narodni svet za ohranitev miru«, kakor se imenuje nova oblast, ki je bila pod japonskim vodstvom ustanovljena v Tienčinu, da predstavlja avtonomno oblast teh pokrajin, si je izvolila za predsednika Kaolinveja. Njegova oblast se razteza na obe pokrajini Hopej in Čahar in mu je japonsko poveljstvo stavilo na razpolago vse japonske voje sile, da se uveljavi in od tamkaj prežene vse kitajske čete. V Tienčin prihajajo neprestano novi transporti topov in bombnih letal. General Kacukli je izjavil, da bo prisiljen dati povelje letalom, da tekem današnjega dne zopet napadejo nekatere kitajske postojanke, ker v interesu miru in samostojnosti severnih pokrajin ne more dovoliti, da bi se kitajske čete okrepile in da bi boljševiška propaganda pridobila na času, da nahajška civilno prebivalstvo k uporabi proti avtonomni vladi v Hopeju in Čaharju.

Blücher v Nankingu

V Nankingu je prišel vrhovni poveljnik vzhodne sibirski armade sovjetske Rusije, maršal Blücher. Iz Moskve je odpotoval nepričakovano in nikdo ni vedel, da je sploh na poti v Sibirijo. Sovjetski generalni konzul je sporočil časopisom, da je maršal Blücher prišel v Nanking »s posebnimi nalogami«, ki jih ima izpolniti v imenu sovjetske vlade.

Tokio, 2. avgusta. Iz Peipinga poročajo, da zaseda »Svet za ohranitev miru« brez prestopanja. Prvi njegovi sklepi se tičejo usode beguncev in drugih žrtev bojnih spopadov zadnjih dni. Drugi

sklep tega sveta velja čimprej ugotoviti poveljnih zvez, ki so bile prekinjene, kakor tudi vzpostavitev zvez z inozemstvom. Svet je nadalje sklenil, da bo razdelil velike količine živil in obleke med oškodovance, ki so postali žrtev zadnjih bombardiranj po letalih. V Peipingu kakor tudi v Tienčinu je bil organiziran rdeči križ, ki je prevzel nalogo, da organizira pomoč potrebnim. Svet bo končno storil vse potrebno, da pobije vso propagando lažljivih vesti, ki jih širijo boljševiki, in da bo izdal potrebne zakone, ki bodo zaščitili zasebno lastnino.

Mikado je sprejel ministrskega predsednika princa Konoje, ki ga je obvestil o razvoju dogodkov na severnem Kitajskem. Mikado je naročil predsedniku vlade, naj nadaljuje v sedanji smeri, kakor to zahteva interes japonske države. Sklican je bil tudi parlament, kjer bodo posamezni ministri poslancem obrazložili položaj in od parlamenta zahtevali vsa potrebna pooblastila, da se začeta akcija nadaljuje do uspešnega konca.

Nevarni incidenti

Sanghaj, 2. avgusta. Iz Tienčina poročajo, da je prišlo med japonskimi četami in med inozemskimi diplomatskimi koncesijami do prvih sporov. Med-

tem, ko je italijanski poslanik japonskim četam dovolil, da smejo pri čiščenju mesta prekorati tudi italijansko koncesijo, sta angleški in francoski zastopnik to odklonila. Japonski častniki so nato izgubili živce in so francosko koncesijo, ki jo je branilo vsega šest vojakov, napadli ter enega vojaka ubili, dva druga pa ranili. Japonski vrhovni poveljnik se je sicer takoj opravičil pri francoskem diplomatskem zastopniku, toda verjetno je, da bo ta incident imel še druge neljubne posledice.

Sanghaj, 2. avgusta. Po najnovejših poročilih so povzročili napad na francosko diplomatsko koncesijo v Tienčinu beloruski gardisti, ki so Japonce nahajali, naj napadejo francoski konzulat. Iz Tienčina poročajo nadalje, da so ruski belogardisti napadli tudi sovjetski konzulat in ga oplenili. Pobrali so vse važne listine in jih prenesli na japonsko ozemlje. Prepeljali so jih na desetih težkih tovornih avtomobilih. Sovjetski poslanik Bogomolov je takoj vložil najostrejši protest pri japonski vladi, ki je sicer kriva te kršitve diplomatskega ozemlja, a istočasno je sporočil svoji vladi v Moskvi vse podrobnosti o tem napadu. Moskovska vlada je naročila svojemu poslaniku v Tokiju, da bo Japonska nosila vse posledice, ki bi morebiti nastale zaradi tega incidenta.

Kdo bo kralj Španije V novi vladi sami monarhisti

Pariz, 2. avgusta. »United Press« poroča iz Salamance, da je general Franco že sestavil listo nove vlade, ki bo v nekaj dneh zaprižena. V novi vladi bodo imeli večino monarhistični ministri, kar izpričuje, da bo general Franco čimprej proglasil monarhijo v svojem delu Španije. Drugi vodilni monarhisti, ki živijo v Parizu pa pravijo, da general Franco monarhije ne bo proglasil vse dotlej, dokler ni gospodar nad vso Španijo. Tudi o osebi bodočega kralja za enkrat ne bo padla nobena odločitev, pač pa je res, da so med Anglijo in Italijo v teku že pogajanja glede kandidature tretjega sina bivšega kralja Alfonza, princa Juana Burbonskega,

in da je bil med londonsko in rimsko vlado v tem oziru že dosežen sporazum. Zdi se, da so Alfonza prepričali, da je najbolje, če se odreče španskemu prestolu in prenese vse svoje pravice na imenovanega tretjega sina. V novi vladi, ki jo Franco sestavlja, je edini general Queipo de Llano, ki ni monarhističnega mišljenja. On je prepričan republikanec. Verjetno pa se ob novi monarhiji ne bo zoperstavljal, ker je nedavno po radiu izjavil, da bo podpiral vsako nacionalno vlado, ki jo bo general Franco smatral za potrebno, da napravi konec anarhiji in komunistični diktaturi v Španiji. V novi vladi se ne nahaja ime Gil Robles in so torej vesti, da bo postal zun. minister bodoče Francove Španije, preuranjene. Gil Robles ima samo nalogo, da se v imenu generala Franca pogaja z Anglijo in jo pridobi za to, da bo podpirala težnje nacionalistične Španije. V tem pogledu je Gil Robles imel že prvi uspeh, ker je bil med zastopniki generala Franca in zastopniki angleške vlade že dosežen sporazum glede železnih rudnikov v deželi Baskov, kjer Angleži ohranijo neokrnjene vse dosedanje pravice.

Borbe med francoskimi fašisti Blvi bokser - mačevalec

Pariz, 2. avgusta. V tukajšnjem glasilu desničarjev »Choc«, so nedavno izšli erditi napadi na voditelje socialne stranke »Ognjenih križev«, polkovnika de la Rocque, češ da je bil plačanec vseh prejšnjih francoskih vlad in da je prejemal velike vsote denarja, predvsem od Tardieua in Lavala. Kmalu nato je bil glavni urednik tega lista Guillaume od neznanih atentatorjev napaden in skoraj do smrti poškodovan. Pariška policija je sedaj v zvezi s tem atentatom zaprla štiri osebe, ki so vsi člani stranke »Ognjenih križev«. To skupino je poveljeval bivši major Perigot. Izkazalo se je, da je ta skupina čisto navadna uradna celica, ki ima nalogo organizirati atentate. Atentat pa je izvedel bivši boksarski šampion, ki so ga »Ognjeni križi« najeli prav za namenom, da v udarni celici prevzame vlogo krvoloka.

130 pevec se je zbralo v Breslavi na kongres, ki mu je prisostvoval tudi kancler Hitler. Vsa masa pevec je zapela hitlerjevsko himno. Potem sta pa Hitler in Gëbbels pela slavospeve nemški pesmi.

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt se s svojo jaho vozi po morju. V njegovi družbi se nahaja tudi zunanji minister Hull, ki s predsednikom sproti motri položaj na Kitajskem.

Ameriški senat je sprejel zakonski načrt o najnižjih mezdah s 56:28 glasovom. Po tem zakonu bo ustanovljena komisija petih ljudi, ki bodo določili najnižjo mezdo in obenem najvišjo mero delovnega časa.

Obvestila

Sv. maša za pok. dr. Puntarja bo jutri, v torek zjutraj, ob sedmih v frančiškanski cerkvi. Prosimo znanee in prijatelje pokojnika, da pridejo vsi, da se skupno v molitvi spomnimo našega dragega pokojnika.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek, 5. avgusta izlet v St. Rupert, Veselo goro, Mokronog in Zalostno goro. Odhod iz Ljubljane s Kongresnega trga ob osemih zjutraj. Avtobus 40 din.

»OKOLI SVETA«, predavanje s skioptičnimi slikami, ki ga bo imel dr. v. 20. uri znani nemški in esperantski pisatelj g. Edmund Zscheile; pred in po predavanju ogled zgodovinskih zanimivosti. Predavanje priredi SEA in bo prevajano na slovenski jezik. Na zamudite redke prilike!

Položnice

za obnove naročnine od 1. avgusta dalje in po ravnanju morebitnih zaostankov prilagamo v današnji izdaji »Slovenskega doma« za vse poštne naročnike. Račun poštne hranilnice 10.505.

Vesti 2. avgusta

Prine Albert Habsburški je bil lažje ranjen pri letalski nesreči blizu Buenos Airesa. Prince je hotel iz Argentine potovati v Paragvaj.

Ameriškem letalca Janesnu Maternu je ameriško trgovinsko ministrstvo dovolilo polet čez Severni tečaj v Moskvo. Polet bi se izvedel v začetku prihodnjega leta.

Mina je eksplodirala v Belfastu pred neko prazno hišo na ulici, ki je precej daleč od ulice, kjer je šel v sredo sprevid z angleškim kraljevskim parom. Eksplozija je hišo porušila.

Romanopisee je postal poljski tihotapec Sergij Piaszecki, ki je bil leta 1926 obsojen na smrt pa pozneje pomiloščen na 15 let. Tihotapec je namreč poskušal ubiti financarja. V zaporu je pa začel pisariti. Napisal je pet romanov, ki so vsi imeli veliki uspeh. Ker se je dobro obnašal, so ga sedaj izpustili iz zaporov.

Oto Habsburški je obiskal madžarski paviljon na pariški svetovni razstavi. Potem pa je obiskal še avstrijski paviljon.

Proti združitvi socialistične in komunistične stranke v Franciji se je izrekla socialistična stranka. Utemeljuje pa odklonitev s tem, da je strankin kongres v Marseilleu zaenkrat odklonil vse združitve.

Svojo ženo je med artistično predstavo v Long Beachu v Kaliforniji ustrelil znani artist Alfred Codona. Med tem, ko sta obadva preskakovala z enega visečega droga na drugega, je Codona po tignil revolver in ustrelil ženo. Že v naslednjem hipu pa je tudi sebi pogнал kroglo v glavo.

Že 29 je smrtnih žrtev strašne železniške nesreče v Villenouve v Franciji. 27 so namreč že mrtvih odkopali izpod ruševin, sedaj pa sta umrla še dva težko ranjena v bolnišnici.

Potniške vagonc je železno konstrukcijo bodo odslej gradili v Franciji. Tako je sklenila vlada zaradi zadnje nesreče pri Villanouve. Ko je osebni vlak iztril, so se železni vagoni mnogo manj poškodovali in v njih tudi ni bilo smrtnih žrtev. Pač pa le v lesenih.

Kentski vojvoda in vojvodinja se mudita na obisku na Poljskem. Obiskala sta že Katowice in Krakov, kjer bosta gosta grofa Potockega. Iz Poljske bosta menda odpotovala v Jugoslavijo.

200 romunskih mladeničev, članov državnih organizacij, je potovalo več tednov po Nemčiji. Romuni so s hitlerjevskimi mladeniči vred taborili v hribih pri Sonningenu.

Varšavska policija je spet prišla 163 komunistov, med njimi 12 prvakov. Ko je protivojna zveza priredila zborovanje, je policija zasledila, da se za prireditelje skrivajo komunistična stranka. Še pred začetkom zborovanja je vdrila v dvorano, aretirala komuniste in zaplenila mnogo hujskaških letakov.

Poljski sejem in senat sta nehala zasedati. Tudi senat je sprejel zakon za Gornjo Šlezijo, zaradi katerega so se Nemci tako razburjali.

V petek so v Parizu na svetovni razstavi spet odprli 12 paviljonov. S tem so odprti vsi razstavniki paviljoni in je razstava popolna.

Na letalskih tekmah v Zürichu je končno zmagal češkoslovaški poročnik Novak pred Italijani in Francozi.

Blizu Havane na Kubi sta trčila dva parnika. Eden od parnikov se je potopil ter je ob tej priliki utonilo ali pa bilo ranjenih okrog 30 oseb.

Oddelek stalne vojske so Angleži poslali v Belfast v Severni Irski. Ta oddelek šteje za enkrat 240 mož in 12 častnikov.

Angleški ministrski predsednik je odpotoval na Škotsko na dopust. Baje bo ta dopust trajal do konca septembra.

V Parizu se vrši mednarodni kongres na katerem se obravnava vprašanja razvoja in gibanja narodov. Otvoriti je prisostvoval tudi predsednik republike Lebrun. Nemci so tjakaj poslali kar 30 zastopnikov.

Štiri veleizdajalec so spet obesili v Nemčiji. Dva sta mlada Berlinčana, eden je Vestfalec, četrti pa je Sas. Kaj so nesrečniki zagrešili, nemško časopisje ne pove.

Novo cene za jaja je določil nemški komisar za cene. Določila veljajo enako za domači pridelek kakor tudi za uvoz.

Ekspresni vlak je skočil s tira blizu mesta Sidebury v ameriški državi Ontario. Nekaj vagonov je padlo v prepad. Osem potnikov je bilo ubitih, veliko pa ranjenih.

Sovjetski maršal Blücher, poveljnik sovjetskih čet v Sibiriji, se baje mudi na Kitajskem. Nekateri časopisi poročajo, da se že tri dni mudi v Nankingu.

Nemčija bo baje pristopila k valutnemu sporazumu med Anglijo, Francijo in Združenimi državami zaradi tega, ker se boje inflacije. Gospodarski diktator dr. Schacht hoče marko nasloniti na angleški funt, ker pravi, da danes ni več mogoče sistem blokiranja mark.

Nemška državna policija je prepovedala nemškimi katoličanom romanje v Rim. Papeški nuncij bo zaradi tega protestiral pri vladi, ker je ta prepoved proti uredbam konkordate.

Usmiljenim bratom v Dortmundu bo država odvzela bolnišnico. Policija je najprej prepovedala bratom oskrbovati bolnišnico in jo nato izročila usmiljenim sestram. Ker pa usmiljeni bratje ne morejo vzdrževati bolnišnice in obenem plačevati postrežbe, bo prišla bolnišnica v konkurz, nakar jo bo država sekvestrirala.

Francosko časopisje napada Rusijo, češ, da je prepredila uspešno delo odbora za neumeševanje,

Chamberlain piše Hitlerju in Mussoliniju

Značilen preokret v angleški zunanji politiki

London, 2. avgusta. Tukaj potrjujejo vesti, da je zadnje dni angleški ministrski predsednik Chamberlain napisal daljše pismo ministrskemu predsedniku Italije Mussoliniju, v katerem mu izraža iskreno željo Anglije, da bi poravnala vse med Italijo in Anglijo obstoječe spore na Sredozemskem morju. Chamberlain baje v tem pismu izražal tudi svojo pripravljenost, da bo največjim razumevanjem proučeval italijanske upravičene težnje na Sredozemskem morju in njega območju. Chamberlain pravi nadalje, da on ne vidi nobenih načelnih nasprotov, ki bi jih ne bilo mogoče izgladiti, to pa tako dolgo ne, dokler italijanska vlada ne bo imela namena, da s svojo politiko obstoj angleškega imperija zanika in njegove prometne zveze ogroža. Angleški ministrski predsednik v tem pismu izraža svoje veselje nad zagotovilom italijanske vlade, da Italija ne išče v Španiji kakšnih zemeljskih pridobitev, kar bo samo olajšalo izgladitev vseh težkoč, ki med obema državama obstajata.

Včeraj popoldne se je po Londonu razširila tudi vest, da je podobno pismo poslal Mussoliniju tudi belgijski kralj Leopold III. Tudi belgijski kralj svetuje italijanskemu voditelju, naj sodeluje pri rešitvi španskega vprašanja, kot jo je zasnovala angleška vlada, kajti čimprejšen konec držav-

ljanske vojne v Španiji bo mnogo doprinesel k temu, da se gospodarski načrti, ki jih v imenu evropskih velesil pripravlja belgijski predsednik van Zeeland, uresničujejo.

London, 2. avg. Danes dopoldne se je po Londonu razširila vest, da bo ministrski predsednik Chamberlain, ki je že poslal eno pismo Mussoliniju, sedaj napisal podobno pismo tudi nemškemu kanclerju Hitlerju. To vest je ponatisnil »Daily Mail«, ki pravi, da je Chamberlain z močno roko vzel krmljo angleške zunanje politike v svoje roke in da jo namerava potegniti iz slepih ulic, v katere jo je speljala Edenova zunanje politična filozofija. Chamberlaina bo ves angleški narod podpiral v njegovem prizadevanju, da približa nasprotujoče si velesile. Anglija priznava, da je sporazum z Nemčijo in Italijo velike važnosti in da je treba mnogo žrtvovati, da pride do mirnega sodelovanja med temi tremi velesilami, sodelovanja, ki je za sedanji položaj v Evropi prav za prav edino trdno jamstvo za mir. List nadaljuje, da ima angleško javno mnenje vlis, kakor da angleška vlada je vse preveč poslušala glasove iz Moskve, kar ugledu Anglije in njene politike le škoduje. List je mnenja, da se mora Anglija od Sovjetov odmakniti in iskati čim ožje sodelovanje z Nemčijo in Italijo.

Noč strahu in groze nad Kostanjevico

Sv. Križ pri Kostanjevici, 1. avgusta.

Sv. Križ pri Kostanjevici je bil preteklo noč pozorišče, nad katerim se je z vso svojo strahotnostjo razvijalo katastrofalno neurje. Po malem je deževalo skoraj že ves dan, siloviti nalivi pa so se pričeli okoli 7. Naenkrat so bila vsa polja in travniki pod vodo, ki je prepredla vso okolico z novimi strugami, trgala ceste ter podirala vse, kar je našla na svoji uničujoči poti. V hipu je bilo vse prebivalstvo, ki je v strahu pričakovalo kaj bo, pri svojem reševalnem poslu. Voda je vdirala povsod v poslopja, po hlevih je tulila živina, vsilalo se je obupno jokanje otrok. Voda je pridrla od vseh strani s takšno naglico, da je bilo že takoj v začetku nemogoče misliti na kakšno uspešno reševanje. To pa je bilo nemogoče tudi že zaradi tega, ker je legla nad vso pokrajino črna tema. Iz zvonika je proseče bilo plat zvona. Voda je začela vdirati tudi v stanovanja, kjer so ji brez uspeha skušali zastaviti pot. Na več mestih so tudi porušeni zidovi. Z eno besedo: Razdejanje je grozotno in pač nima

v tem kraju dosedaj primere. Popolnoma so poleg polja uničeni tudi vrtni, ki so letos kazali še dosti dobro. Zavaladalo je pravo siromaštvo in obup nad prihodnostjo.

Ne samo Sv. Križ, pač pa tudi vsa okolica je doživela danes strašno noč. Še silovitejši so bili nalivi po sosednjih hribih, kjer je sicer škoda nekoliko manjša kot v rodovitnih nižinskih predelih, vendar je tudi tu razdejanje strahotno. Vsa pobočja so naravnost razrezali siloviti hudourniki, ki so trgli in odnašali zemljo, podirali gozdove, do tal porazbili bujne vinograde. V Kostanjevici je ves letošnji predelek popolnoma uničen.

Toliko strahu tukajšnje ljudstvo še ni preživelo kot preteklo noč, pa tudi ni znano, da bi eno samo deževje napravilo pri nas toliko škode, kakor jo je sedaj. Ljudje, katerih življenje je pač tu odvisno samo od tega, kar pridelajo s svojimi pridnimi rokami, ne bodo mogli nadomestiti te škode. Zato se obračajo vsi obupani z globoko prošnjo na vse merodajne činitele, da jim nudijo takojšnjo pomoč.

VI. Mariborski teden

Maribor, 1. avgusta.

Včeraj se je začel VI. Mariborski teden. Tudi letos je prinesla ta prireditelj, ki Maribor vsako leto z neustopno pričakovanjem, obilavskemu mestu svoje posebno obeležje. Sicer Maribor letos ni sprejel svojega tedna z dosedaj običajnim zunanjim slavnostnim razpoloženjem. Druga leta je bilo vse mešeno ves čas tedna v zastavah, letos pa so jih razobešili samo hoteli in kavarniška poslopja, ki na ta način opozarjajo tujce na sebe. Pa kljub manjkajočim zastavam je zajelo Mariborčane posebno slovensko razpoloženje, nekakšna mrzlica, ki jih trese potem ves 10 dni trajajoč teden. Ta mrzlica se odraža v zahtevi, da se mora vsaj enkrat na dan, po navadi zvečer, obiskati veseljeni prostor, se udeleževati pri vseh dobrotah, ki jih nudijo šotori ter obiskati vse atrakcije, med katere spada seveda tudi tobogan, avtodrom in vožnja z vrtiljakom...

Slavnostna otvoritev

Jo bila včeraj dopoldne. Izvršila se je z običajno slovesnostjo. V imenu pokrovitelja trgovskega ministra dr. Vrbanca ter bana dr. Natlačenca jo je izvršil načelnik trg. oddelka pri ban. upravi dr. Raje. Prisostvovali so ji med drugimi mestni po veljnik general Stanovljovič, zastopnik prevz. knezoškofa stolni proš. dr. Vraber, mestni župan dr. Juvan, predstavniki vseh državnih oblastev, gospodarskih ustanov in Sloveniji ter kulturnega in društvenega mariborskega življenja. Vse goste je pozdravil predsednik Mariborskega tedna odvetnik dr. Lipold. Po otvoritvi so si gostje razgledali

razstave

ki tudi letos ne segajo izven običajnega teden-skega okvira, so pa prav zanimive in pestro sestavljene. Omenjamo predvsem obrtno razstavo, katero so mariborski obrtniki tudi letos lepo organizirali ter pokazali, kaj vse mariborska obrt premore. Veliko zanimanje vzbujajo zopet razstava mariborskih tekstilnih tovarn. Tujec in domačin šele na takšni razstavi dobi sliko, kaj pravzaprav mariborska tekstilna industrija vse producira in kaj pomenja za naše gospodarstvo. Od najprimitivnejših tekstilnih proizvodov do najfinjših svilnenih tkanin, vse to se producira v Mariboru in razpošilja širom naše države. Mariborske tekstilne tovarne so svoje razstavne prostore krasno in okusno opremile ter vzbujajo s proizvodi zlasti med strokovnjaki-trgovci in med ženskimi svetom nedeljeno občudovanje. — Zelo zanimiva je tudi modna revija mariborskih obrtnikov, ki bi se po mnenju strokovnjakov lahko postavila v vsakem velenem mestu. Letos so prireditelji dobili tudi nadvse zabavnega in dobrega konferencierja Boža Podkrajška, ki je za takšno vlogo kot rojen. Zelo privlačna je za gozlov krog obiskovalcev poskušnja štajerskih vin, ki spada med najbolj obiskane in najbolj vsestranske atrakcije. Tu je vsakodnevno shajališče ljubiteljev štajerske kapljice in izhodišče vsega dobrega razpoloženja, ki objema vso razstavo, zlasti pa veselilni del.

Prav nazadnje — pa zato obširneje — pa omenjamo eno najbolj zanimivih razstav, ki je prva v naši državi, pa tudi menda prva v Srednji Evropi, fitopatološko razstavo, ki na silno zanimiv in nazoren način prikazuje obrambo proti rastlinskim škodljivcem s sredstvi, ki nam jih nudi narava sama. Prireditelji te razstave, med katerimi omenjamo posebej neumornega profesorja gozdarske šole ing. Stanka Šotolška, so uspešni, da so prikazali borbo proti škodljivcem na način, ki je vsakemu laiku razumljiv ter ga s svojo zanimivostjo neobičajno privlači. Nalovili so same žuželke, o katerih se nam niti ne sanja, da so naši najboljši zavezniki v borbi proti rastlinskim škodljivcem ter so jih prikazali v številnih steklenih vivarijih v njihovem naravnem življenju. Eno najkoristnejših žuželk, malo osice (Apelinus mali), pa so naročili iz Avstrije, kjer imajo že pravcato tovarno za produkcijo te usiše. Te neznatna živalca je najhujši sovražnik krvave uši, katere se naši sadje-rejci tako boje, ker jim uničuje jabolčne nasade. Zanimivo je, da se ta osica izogiba sadonosnikom, ki so škropljeni s karbolinom. Našo dosedanje škroplilno tehniko bo treba postaviti na čisto novo podlago! — V vrhu lažjega razumevanja razstavljenih živalic in slik, ki jih je mojstrsko izdelal prof. Kos, so se razstavljalci odločili, da se bodo vršila vsak dan med 4 in 5 popoldne v razstavi predavanja in sicer jih bodo imeli gg. ing. Golob, ing. Eiselt, ing. Šotolšek, ing. Štrum, ing. Teržan in dr. Kovačič. Prihodnjo nedeljo dopoldne bo tako predavanje za kmetovalce

Prva dva dneva - dež

Letošnji Mariborski teden se je začel v nesrečnem znamenju dežja. V soboto zvečer in danes je pokvarilo deževje razpoloženje na zabavišču. Razstave so bile sicer dobro obiskane, zato pa je na veselilnem prostoru vladalo mrtvilo. Redki ob-

Pred hmeljsko sezono

Celje, 1. avgusta 1937.

Z nobenim delom in nobenimi stroški kmetje toliko ne riskirajo, kakor z obdelavo hmelja. Vsak poljski pridelek se lahko porabi v domače potrebe, če se ne more dobro vnovčiti, edino hmelj je tisti, ki se ne da za nič porabiti, ako se ne prodaja. Tega pa se predobro zavedajo hmeljski kupci, kljub temu pa ga še ne dajo hmeljarji za vsako ceno, rajši ga obdržijo doma, misleč pri tem, če je letos tako pa bo drugo leto boljše. Obdelava hmelja je združena z velikimi stroški, razven tega pa ima hmeljska rastlina toliko muhavosti, da se more boriti proti njim v resnici samo tisti, ki je vaje hmelja.

Naš savinjski hmeljar pa je močno povezan na svoj hmelj. Dobro se zaveda, koliko je težko do tuda privadil se je vsemu tako, da bi mu bilo zelo hudo, če bi bil primoran ločiti se od njega. Posebno sedaj, ko se bliža hmeljska sezona, obriranje, sušenje in prodajanje, se prične najbolj zanimivi del, obenem pa tudi odločilni. Ze pred tedni je poglata hmeljska rastlina cvet, ki se sedaj razvija v večje in manjše kobile. Hmeljarji hodijo od hmeljavke do hmeljavke in dobro pregledujejo, če so cveti gosti in če bodo dolge in debele kobile. Vsakokrat se skoro zdi hmeljarju drugače. En dan se mu zdi, da bo pridelek obilen, drugi dan pa je morda že nezadovoljen češ, da se kobile prepočasno razvijajo in da bodo morda le male ostale. Ob večerih pa se zbirajo kmetje v gručah in se pomenjujejo o cenah, kakšne kaj bodo. Cene so navadno odvisne od množine hmelja, zato pa si vsak kmet na tihem želi, da bi ga le on imel veliko, da bi tudi drugemu rad privoščil.

Le še dober teden nas loči od hmeljevega obriranja. Rastlina je očitno letos zelo zdrava. Hmeljarji so hmelj letos prav pridno škropili z raznimi sredstvi proti peronospori, zato so namestni nade, da bo hmeljska roža zelo zelena in kot taka imela tudi primerno ceno.

skovalci so se stiskali pod pristreški paviljonov, prater pa je s svojimi vrtiljaki, tobogani in sličnimi atrakcijami docela počival. Skodo trpi zaradi tega veliko tako prireditelji, kakor lastniki lokalov in pratra. Danes bi bilo na zabavišču gotovo izvanredno razpoloženje, če zaradi tega, ker je prišlo na stotine Avstrijcev, ki so komaj čakali, da se iznebe svojih šillingov.

Prva nedelja v znamenju športa

Današnja prva nedelja je bila v znamenju športa. Mariborski teden je zvezan vedno s številnimi prireditvami, ki se vrše izven razstavnega prostora. Letos je priredil SK Železničar pester športni program, poleg tega pa so bile še druge športne atrakcije. Železničar je imel dopoldne lahkoatletski dvoboj z zagrebškim Maratonom, ka-

Naša sramota v Parizu

Vtisi obiskovalca pariške svetovne razstave

Ljubljana, 2. avgusta.

Prireditelji svetovne razstave v Parizu so oznanili v začetku, da ima razstava namen pokazati svetu ves razvoj tehnike in umetnosti od začetka sveta do današnjih dni. Vsaki državi, ki se je razstave v Parizu udeležila, pa je bilo očitno na pristo dano, kako si ta široki program sama predstavlja. Po svoji uvidenosti in volji je vsaka država postavila svoj paviljon ter ga po svojem okusu uredila zunaj in znotraj. Treba je poudariti, da so se vse kulturne države na moč potrudile, da so v Parizu postavile paviljone, ki delajo dotični državi čast in dolžno spoštovanje. Naj navedem samo Nemčijo in Rusijo, ki sta s svojimi ogromnimi paviljoni že na zunaj pokazali svojo silo in polet. Niso pa prav nič zaostajale ostale manjše države, čeprav niso postavile tako ogromnih stavb. Manjše države so poskrbele, da so iz svoje pestre kulturne in gospodarske zgodovine postavile v svoj paviljon v Parizu najlepše, najdostojnejše, najprezentativnejše stvari. Vsak paviljon je bil do podrobnosti okusno izdelan zunaj in znotraj; iz vseh prostorov je dihala topla prijaznost in privlačnost; vsaka država je tudi poskrbela, da so bili v njenih paviljoni ljudje, ki so znali radovednim tujcem tolačiti lepote in druge zanimivosti svoje domovine.

In naša država?

Ko smo tako pregledovali po vrsti vse te lepe, dostojno urejene paviljone posameznih držav, smo v našem domačem jugoslovanskem paviljonu na prvi korak ostremeli. Povedali so nam bili že prej, da ta paviljon velja državi celih 6 milijonov din. Mislimi smo, da se s tem denarjem tudi v Parizu postavi lahko kaj lepega. Tisti obiskovalci, ki so bili videli ta naš paviljon že pred nami, so nam rekli preprosto, da je to v resnici naveden kur-nik, ki ne dela časti niti prireditelju, še manj pa arhitektu, ki je stavbo zasnoval. Naj navedem samo, da je strop paviljona obupno zanikaren. V prvi dvorani, kjer so postavljeni kipi naših umetnikov, se na stropu vidi jo vise, ki jih je povzročila mokrota. Dobili smo vtis, da ob deževju strop prosto prepušča vodo in da od stropa na tla lepo kaplja. Morda je imel prireditelj tak namen, da pokaže v tem delu dvorane naše lepe podzemne jame s kapniki vred; k taki podzemski jami spada seveda tudi pronicanje vode izpod stropa, saj se prav na ta način tvorijo pravi kapniki. Tudi druga dvorana, kjer so upodobljene na steklu v resnici lepe podobe iz stare srbske zgodovine, izpričuje skrajno zanikarnost tistih, ki jim je bila poverjena skrb za opremo paviljona. Na stenah smo videli napise, sestavljene iz posameznih črk, katerim je manjkalo po polovico črk; bil sem tri dni zaporedoma v tej dvorani in teh manjkajočih črk nihče ni nadomestil z novimi. Strop v tej dvorani niti najmanj ni dostojno predstavljati niti naše stavbene umetnosti, še manj naših dekorativnih sposobnosti.

Predstavljalni smo si naš paviljon vsaj tak, kakor ga je mogla postaviti vsa naša bližnja sossečina: Avstrija, Madžarska, Rumunija, Grčija in Bolgarija. Kakšno strašno razočaranje smo doživeli! Povem po pravici, da nas je bilo vsakogar sram, ki smo hodili kot domačini v Parizu v našem paviljonu po svoji zemlji, pa nismo v njej videli ničesar značilnega, kar bi z lahkoto in ponosom pokazali tisočim tujcem, ki so z vsega sveta prihajali gledat razstavo v Pariz. Po tem paviljonu pa je naša država izgledala obupno revna, naravnost beraška; nihče doslej naše države v tujini ni tako osramotil, kakor tisti, ki je odgovoren za vsebino in zgradbo tega našega paviljona v Parizu.

Kaj manjka v našem paviljonu?

Kaj smo na primer v našem paviljonu pogrešali? Mala Avstrija, ki ne prideluje sama tobaka, kjer niti nimajo tobačnega monopola, je ob svojem paviljonu razstavila celotno kolekcijo tobaka. Tudi Poljska je lep kos svojega paviljona posvetila svojemu tobaku, ki ga je razstavila v vseh oblikah in najrazličnejših izdelkih. Naša država, ki slovi po vsem svetu kot domovina tobaka; država, ki ji je tobak glavni izvozni pridelek; država, o kateri gre glas, da prideluje najboljši tobak na svetu, izdeluje najboljšie cigarete, — ta država v svojem paviljonu v Parizu ni čutila potrebe, pokazati svetu te svoje posebnosti. Še več: v paviljonu je sedela v skromnem kotu, od treh sten dobesedno stisnjena uradnica, ki je pred seboj imela na bedni omari tri ali štiri škatlice boljših cigaret, ki jih je prodajala redkim obiskovalcem, ki so v naš paviljon zašli. Niti v tej trafiki, če jo tako smem imenovati, ni bilo na razpolago vsega našega tobaka; uradnica mi je na vprašanje rekla, da francoska tobačna režija ni dovolila, da bi smeli prodajati v paviljonu vse vrste naših cigaret in tobaka.

Kje je elektrifikacija Slovenije

Male baltičke države, dalje Švedska, Norveška, Nizozemska, so pokazale na primer, kako je tam razporejena kultura v zadnjem stoletju. Velikanski relief je pokazal, kako je dežela elektrificirana. Pritisnil si na mal gumb in na reliefu se je pokazala na primer vsa mesta, vse vasi, ki imajo električno razsvetljavo, dalje zopet z drugim gumbom vsa mesta, kjer imajo električni tramvaj, kjer na elektriko kuhajo, perejo itd. Kaj naša Slovenija ni že tako močno elektrificirana, kaj ni že električna luč prodrla že skoraj v sleherno slovensko vas, — da bi s ponosom tak napredek, ki ni prišel v enem stoletju, marveč v dobrem desetletju, mogli pokazati v zboru drugih narodov. Severne države so pokazale tudi svojo industrijo sira, izdelke iz mleka, vse naprave in

terega so odločili Zagrebčanom z eno točko v svojo korist. Na dvoboju so startali tudi lahkoatletski Rapid, ljubljanskega Primorja ter murskosoboške Mure. Popoldne sta se vršili na Železničarjevem prostoru dve zanimivi mednarodni nogometni tekmi. V prvi sta nastopili reprezentanci nogometnih sodnikov iz Gradca in Maribora. Zmagali so Gradčani 3 : 1. Potem je sledila tekma med moštvom GAK iz Gradca ter mariborskimi Železničarji. Rezultat je bil 4 : 0 za Gradec. Zanimiva je bila tudi motociklistična krožna dirka Maribor — Kamnica — Maribor, ki so jo morali tekmovalci prevoziti 10 krat. Tekmovali so motociklisti v štirih kategorijah. V kategoriji novincev je zmagal Komel (Perun, Maribor), v kategoriji športnih koles 500 cm je zmagal Denzent (Dunajčan) z najboljšim časom dneva, povprečno 99 km na uro. V kategoriji športnih koles 250 cm pa je bil prvi Mariborčan Lotz. V kategoriji športnih koles 350 cm je zmagal Uroš iz Zagreba. V treningu za to tekmo se je včeraj hudo ponesrečil znani mariborski dirkač Čerčič, ki si je pri zaletu v brzozavni drog odtrgal tri prste na roki.

... in naše čipke?

Če je mogla Nemčija pokazati svoj ogromni napredek tehnike, Italija in Rusija svoj velikanski razvoj na vseh poljih, kaj ni prihajalo na misel našemu prireditelju v Parizu, da je tudi vsaj naš Belgrad pa Srbija po vojni naravnost skokoma napredovala v stavbah in zlasti v železniških progah. Pogrešali smo dalje naših lepih čipk, ki je šel še pred vojno glas o njih po vsem svetu in se je dogajalo celo, da so bile čipke iz Idrije poslane v Belgijo in tam zopet razpošiljane po svetu kot prave bruselske čipke. Belgija je znala te čipke na okusen način pokazati svetu, naš prireditelj menda sploh ne ve, da imamo doma lepo razvito industrijo čipk, ki nič ne zaostaja za čipkami iz Belgije. In kje je ostala naša domača obrt, ki so jo vse ostale države s čudovito ljubeznijo in nežnostjo postavile na najvidnejše prostore svojih paviljonov.

... pa pohištvena obrt?

Potem naša pohištvena obrt? Kakšen interes je mogla imeti na primer daljna Japonska, da je v Pariz postavila v svoj paviljon kar več opremljenih sob z okusnim pohištvo. To sodobno moderno pohištvo sicer ni prav nič spadalo v okolje svojevrstnega japonskega paviljona, toda Japonska je očitno hotelo pokazati, da je tudi v tej obrti povsem samostojna. Tudi v drugih paviljoni smo skoraj povsod mogli opazovati opremljene sobe s pohištvo dotične države. Lahko rečemo, da bi naši šentiviški mizarji mogli uspešno konkurirati z vsem razstavljenim pohištvo, kar smo ga mogli videti v Parizu. Kaj take stvari niso sposobne dostojno predstavljati kulturo naše države med državami vsega sveta?

„Fovš“ narodna noša

In končno naša narodna noša! Sicer so bile v paviljonu postavljene na ogled glavne naše narodne noše, toda tega je bilo mnogo premalo, tudi nič kaj okusno urejeno. In kar je glavno, te narodne noše niso bile pravi izraz naše prave narodne duše. Naša slovenska dekleta in žene, ki so tam na steni videle to slovensko nošo, so po vrsti vse izjavljale, da nikdar v življenju slovenska žena še ni nosila take narodne noše. Tisti, ki je hotel tam pokazati slovensko ženo v njeni najlepši lepoti, bi se imel vsaj potruditi, da bi to nošo vsaj sam spoznal od vseh podrobnosti in značilnosti. K narodni noši bi spadal tudi primerno urejen kmečki dom, kakor ga je okusno uredila Romunija, Madžarska, pa tudi mnoge druge države. Naša domovina ima toliko značilnih lepih starinskih domačij, ki iz njih diha vsa naša zgodovina in naš razvoj v stoletjih, da je že samo to sramota zase, da takega razvoja nismo znali pokazati v Parizu.

Navajali bi tako lahko še dolgo vrsto stvari, ki smo jih pogrešali v našem paviljonu v Parizu, ki pa smo jih mogli občudovati v tujih paviljoni. Po vsem tem naj se nihče ne čudi, če je našega človeka v tujem Parizu obšlo neko maldušje. Naša država sam je poskrbela, da nas svet smatra za berače in reveže. To pa pomenja sramoto za vse državljane in tistega, ki je z ureditvijo našega paviljona v Parizu to zakrivil, je treba poklicati na odgovor. Če spada pred sodišče revež, ki je svojega soseda ozmerjal z barabo ter mu tako povzročil škodo na ugledu in časti, spada tja tembolj človek, ki je vso državo postavil pred vsem svetom na sramotni odlog ter ji tako škodoval na časti in ugledu za dolgo bodočnost. To tem prej, ker je država tega človeka brez dvoma slajno plačala za njegovo delo.

Fr. Strah.

Prosvetni tabor v Cerknici

Včeraj je bila na vrsti s svojim taborom naša notranjska Cerknica. Sicer nam je bilo vreme malo naklonjeno, vendar smemo reči, da je včerajšnji tabor po svojem velikem številu udeležencev in po navdušenju množice, ki so manifestirale slovensko misel in slovensko zavest, prekosil vse dosedanje. Včerajšnji tabor v Cerknici pa je zagnal resnico v obraz vsem tistim, ki so po naših krajih razširjali vsakovrstne govore in s tem na brezupen način hoteli koristiti le tistemu malemu delu naše javnosti, ki ga zadnje čase odlikujejo žalostna dela, kakršna je razumna javnost že sama od sebe obsodila.

Da je tabor tako lepo uspel, kakor menda niti največji optimisti niso pričakovali, je v veliki meri zasloga naših delavnih članov in članic prosvetnih društev v cerkniški dekaniji, ki so se že mesec dni pripravljali na včerajšnji tabor.

V soboto zvečer so kresovi po vsej cerkniški okolici oznanjali, da bo drugi dan Cerknica z vso okolico praznovala svoj praznik zaslužnega prosvetnega dela in da bo ta praznik kar najbolj svečan. Raz hiš so visele zastave, trg so krasili visoki mlaji, sredi trga pa je bil postavljen ves v zelenju in cvetju oltar, ob katerem se pričenojajo vsi naši prosvetni tabori.

Iz vseh krajev Notranjske so že na vse zgodaj pričele prihajati v Cerknico množice, tisoče in tisoče jih je prišlo z vozovi, avtobusi, s kolesi in peš. Odlična je bila organizacija tega tabora. Ob pol desetih se je razvil po Cerknici

sprevod

ki je bil pač edinstven. Kar smo jih imeli pri nas, 33 postavnih notranjskih fantov je korakalo na čelu spreveda v narodnih nošah.

V sprevodu sta igrali godbi logaškega prosvetnega društva in naših vrlih gasilcev. Lep je bil pogled na dolgo vrsto konjenikov, kolesarjev, članov ter članic v krajih in narodnih noš. Vsem tem se je priključil dolg sprevod navdušenih množic. Vse glavne cerkniške ulice so bile obrobene z gostim špalirjem, iz katerega so neprestano, dokler se sprevod ni ustavil na trgu okoli oltarja, orili navdušeni vzkliki, vzkliki svobodnih množic, ki se jim je iz grl izvil klic slovenske zavesti in zmagovalstva.

Predsednik Prosvetne zveze, vseučiliški profesor dr. Lukman, je na trgu ob krasno pripravljenem oltarju daroval sv. mašo, med njo pa je zbrane množice nagovoril s krasnim govorom, v katerem so je dotaknil smernice našega slovenskega prosvetnega dela v smislu velikih slovenskih vzornikov Slovskega, velikega organizatorja dr. Janeza Ev. Kreka in pred nedavnim umrlega velezaslužnega nadškofa dr. Antona B. Jegliča, katerih delo bo v slovenski zgodovini ostalo ovekovečeno. Med sv. mašo je vse ljudstvo pol ljudske cerkvene pesmi. Priče takšnih prizorov naj bi bili tudi vsi tisti, ki jim nikdar ni bilo na tem, da bi verovali, kar je svetega in kar je slovenskega, in ki so na vse te svetinje rajši gledali s prezirni in jih teptali v blato, kakor pa da bi si vsaj skušali prihraniti to svoje gusno delo.

Tabor

se je začel z državno himno, ki jo je zaigrala godba in pela vsa zbrana množica. Za tem je takoj spregovoril kaplan g. Urbane, nato pa je imel izklesan nagovor aglini predsednik prosvetnega okrožja zdravnik dr. Pintar.

Po predlaganih udanostnih oziroma pozdravnih brzozavkah Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, notranjemu ministru dr. Antonu Korošcu, škofu dr. Gregoriju Rožmanu ter banu dr. Marku Natlačenju, je stopil na govorniški oder minister dr. Miha Krek. Spet je nastalo nepopisno navdušenje množic, ki so vzklikale svojemu ministru, ki vselej, če ima le količikaj možnosti, počasti s svojo navzočnostjo veličastne tabore našega vernega slovenskega ljudstva. V svojem jednatem govoru je razložil pravi pomen slovenstva in pravega jugoslovanstva.

O socialnem smislu prosvetnega dela, posebnost, kolikor se tiče razmer pri nas med Slovenci, je govoril znani socialni delavec g. Rudolf Smersu. Nakazal pa je tudi v kratkih obrisih našo bodočo smernice, katerih se mora držati naša prosveta.

Z njemu lastno prodorno besedo in borbenostjo, ki je vsem nam Slovincem toliko potrebna posebno v današnjih časih, je govoril zatem slovenski književnik in urednik, cerkniški domačin, Mirko Javornik, ki ga kot neutrudljivega prosvetnega delavca pač dobro poznamo ne samo ožji domačini, pač pa tudi velik del slovenske javnosti. Govoril je o nalogah, ki nas čakajo na prosvetnem polju, s pikro besedo pa se je spomnil tudi tistih, ki to naše prosvetno delo skušajo na vsakem koraku le ovirati.

Navdušenje je zopet zajelo zborovalce, ko je med taborom prispeel pozdravni brzozav, ki ga je poslal minister dr. Anton Korošec.

Popoldne

je bil lep telovadni nastop, za katerega so se naši telovalci in telovadkinje skrbno pripravili. Vse točke je ljudstvo sprejelo z velikim navdušenjem. S tem navdušenjem pa posebno ni štedilo, ko je pri orodni telovadbi nastopil naš odlični Varšek.

Obrtniška razstava v Št. Vidu

Št. Vid n. Lj., 1. avgusta.

V Št. Vidu nad Ljubljano je bila včeraj odprta četrta obrtniška razstava, ki je po svojem obsegu do sedaj največja, kar smo jih imeli. Za razstavo so pripravili vse prostore v šentiviški ljudski šoli.

K otvoritvi se je zbralo veliko število domačinov, prihitelo pa je tja tudi mnogo udeležencev iz Ljubljane, med katerimi smo zapazili tudi precej odličnih zastopnikov. S svojim obiskom je počastil to razstavo tudi g. ban dr. Marko Natlačen, ki se je pripeljal kot pokrovitelj v Št. Vid ob 11 dopoldne. V imenu šentiviškega prebivalstva je g. bana pozdravil tamkajšnji župan g. Erjavc, v imenu Zveze slovenskih obrtnikov pa njen predsednik g. Karel Kavka, ki se mu je zahvalil za veliko naklonjenost, ki jo vedno izkazuje šentiviškim obrtnikom. Ta naklonjenost je bila tudi povod, da je razstava tako lepo prirejena. Ob tej priliki je spregovoril tudi predsednik Društva slovenskih obrtnikov v Št. Vidu g. Ivan Vrhovec, ki je pozdravil vse številne zastopnike, ki so prišli k otvoritvi razstave na čelu z g. banom Natlačenom. Z razstave so posladali tudi vdanošne, oziroma pozdravne brzozavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, slovenskima ministroma dr. Korošcu in dr. Kreku ter trgovinskemu ministru dr. Vrbančiču.

Pred otvoritvijo je spregovoril tudi g. ban dr. Natlačen. Izvajanja g. bana so vsi navzočni sprejeli z ve-

likim odobravanjem, nakar je sledil ogled razstave, ki zasluži resnično pozornost vse naše javnosti. K velikemu uspehu, ki so ga pokazali šentiviški mizarji sto razstavo, je tudi g. ban izrazil svoje čestitke, ki jih je izrekel vsakemu mojstru posebej.

Nevarnost povodnji na Barju

Ljubljana, 2. avgusta.

Včeraj je v Ljubljani in bližnji okolici skoraj ves dan deževalo v manjših in večjih presledkih. Zlasti hud naliv pa je bil ponoči med deseto in enajsto uro ter zjutraj od tretje ure dalje. Nad Ljubljanskim barjem so se razile ogromne množine vode, ki so na mah preplavile travnike in njive pridnih Barjanov. Zahodna dela Črne vasi in Lipe sta pod vodo, vendar cestna zveza z Ljubljano do te ure še ni pretrgana. Voda je začela po vaseh delati veliko škodo. Tako je Ljubljana skozi mesto danes dopoldne, ko so bili prisiljeni odpreti zatvornice v Trnovem, nosila posamezne tramove ter tudi cele ograje s seboj. Najbrž je voda pobrala les po dvoriščih ter trgala tudi vrtno ograje. Voda na Barju še zmerom narašča ter so prebivalci v hudih skrbah za svoje prideleke, ki so itak bili že doslej precej uničeni zaradi dolgega deževja.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 2. avgusta: Alfonz.
Torek, 3. avgusta: N. sv. Stefana.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Kino Matica: »Ti si moja sreča«.

TEL. 21-24 MATICA
Najlepši pevski film!
Benjamin Gigli poje poleg lepih pesmi
arje iz Tosce, Manon, Norme
TI SI MOJA SREČA
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 ur

Prosvetni tabor v Izlakah 8. avgusta

V zvezi s proslavo 15 letnice Prosvetnega društva na Izlakah, ter blagoslovitve novega Društvenega doma istotam, priredi Prosvetno okrožje Zagorje svoj prvi tabor. Od več bi bilo podrobno utemeljati važnost tega dne za vsa bližnja in daljnja okolica. Poročila iz drugih krajev govore, kako resno pojmuje naše ljudstvo te prireditve. Priprani smo, da bo tudi pri nas vsakdo, ki čuti slovensko, storil vse, da bo prireditev čim sijajnejša ter sadovi trajni.

Priprave je dal našemu delu tudi gosp. ban dr. M. Natlačen, ki je z veseljem sprejel pokroviteljstvo nad prireditvijo, ter nas ob tej priliki tudi sam obišče.

Prijatelji, od blizu in daleč, v nedeljo vsi na Izlake! Kroji, narodne noše, prapori, za njimi pa strnjeno množice našega zavednega ljudstva, pridite!

Sporod in navodila.

Udeleženci s Humske strani in oni ki pridejo z vlaki, se zberó do 8 na stadionu pri Združenem domu v Zagorju. Ob 8 odkorakamo v spredu do godbo na Izlake. Pridite s prvimi vlaki. Poslužite se nedeljske olajšave na železnici. Udeleženci, ki pridete peš, s kolesi, na vozovih itd. na Izlake, bodite tam ob 9. Ob pol 10 sprejem gostov na »Drganji«, nato se formiramo vsi v spredu. V spredu godba in petje. Ob 10 pred Združenim mlekarstvom gosp. bana. Takoj na to blagoslovitev novega Društvenega doma in sveta maša. Med mašo cerkveni govor č. g. Fr. Markeža, župnika iz Zagorja. Po maši pesem: Povsod Boga. Sledi zborovanje, na katerem govori g. Guna in Avenek. Zborovanje zaključimo s petjem državne himne in himne slovenskih fantov.

Kosila bodo poceni na razpolago v vseh gostilnah.

Ob 4 telovadni nastop. Fantje: proste vaje, orodna telovadba in štafeta, dekleta in mladi prosto vaje. Nastop zaključimo s petjem Himne slovenskih fantov.

Po nastopu prosta zabava. Ves dan sodeluje godba iz Zagorja.

Kolesarjem sporočamo, da bo na razpolago shramba za kolesa. Vlaki odhajajo iz Zagorja proti Ljubljani zvečer ob 20.55, proti Zagrebu in Mariboru ob 19.22, proti Zagrebu še izletniški vlak ob 23.24. Omogočen je torej zložen povratek na postajo Zagorje. Morebitna pojasnila dajajo reditelji, v vsem se posvetujte z njimi, v vsem se jim podredite.

Zavedajmo se, da smo člani velike skupne družine. Udeležba naj bo vsakemu prijetna dolžnost!

Napad s kolom

Moravče, 1. avgusta.

Posesnik Osepek s Poljan pri Pečah je našel v soboto proti večeru nedaleč od doma moškega, ležečega v obcestnem jarku. Kolo je slonelo zraven njega ob drevesu. Stopil je bliže in spoznal mladeniča Brinovca Jož, z Gore sv. Florijana. Na glavi nad senci se mu je poznal udarec s topim orodjem. Ko ga je skušal dvigniti, se fant ni mogel opreti na noge. Tudi na vprašanje, kaj mu je, ni bilo razločnega odgovora. Cesar ni mogel izvedeti, mu je povedal kol na drugi strani ceste. Brž je poval domače, naj spravijo mladeniča pod streho, meneč, da mu bo odleglo, ko se odpočije. Zjutraj pa se Brinovec ni več zavedel. Odpeljali so ga v bolnišnico ter še ni znano, kako bo prebil nevarnost.

Napadalec so sosedje hitro pogodili. Fantalin, ki ga je videl nekdo bežati, ni bil nihče drugi kot Zupančič Avgust z Golezni onstran Gore. Z Brinovcem sta delala v Kanderšah pri graditvi nove ceste. V soboto popoldne je bilo izplačevanje v gostilni pri Banturju. Tedaj se je treba seveda primerno okrepiti s pijačo, ob kateri postanejo ljudje zgovorni. Fanta sta se menda nekaj sporekla, ni pa prišlo do spopada. Sele na Poljanah ob cesti na Vače je Zupančič počakal tovariša ter ga napadel. Po storjenem dejanju se je izgubil v hosto. V Silvini, kjer se je oglašil, je povedal, da ga je oplazil s kolom. S prvimi udarcem ga je pobil na tla, na kar je se nezvestnega tolkel po glavi. Rekel je, da bo še dal za pijačo, ako je dobro napravil. Ob ljube pa podivjane ni mogel izvesti, ker so ga orožniki poprej odvedli v zapore.

Brinovec, ki je na glasu kot dober in varčen mladenič, pomiluje vsa okolica, dočim tega o napadalcu ne more nihče trditi. Ljudstvo je mnenja, da mladih ljudi, ki inajno denar le za pijačo, ni treba sprejemati v nobeno javno delo. Ali pa naj bi vodstvo oddajalo plačo staršem ali varuhu takih ljudi. Tudi bi bilo želeli, naj bi se izplačevanje v bodoče ne vršilo v gostilni, marveč na kakem drugem kraju.

Tabor kmetske mladine na Polzeli

Polzela, 1. avgusta.

Polzela, prijazna župnija sredi Savinjske doline, je imela danes lep dan, katerega so se razveselili stari in mladi. Polzelski fantje in dekleta so že sredi tedna pustili domača dela in se pripravljali za današnji tabor kmetske mladine. Tega tabora pa se niso veselili zgolj Polzelani, ampak tudi sosednje župnije, katerim so še v spominu lepi tabori, ki so bili pred leti na Polzeli. Vedeli smo, da bo polzelska mladina sedaj pokazala, da je ostala še prav tako zavedna. Kakor je bila. Nismo se razočarali, nasprotno, presenetili so nas, skoro nismo mogli verjeti, da je mogoče ustvariti tako krasne uspehe v teku nekaj mesecev, v katerih je bila še razen tega ta mladina zaposlena s težkim kmetijskim delom. To je mogoče doseči samo v takih organizacijah, kjer ima mladina veselje, kjer se ne ustraši žrtve, truda, in ki hoče uspehov.

Ob 13, ko prispe na postajo vlak iz Celja, se je zbrala na postaji Polzela velika množica ljudi, da pozdravi celjske goste, predvsem pa gosp. prof. dr. Hauželiča kot pokrovitelja tabora in predsednika celjske podzveze gosp. prof. Bitenca. Po priščen medsebojnem pozdravljanju sta stopila ta dva v pester spredu, kateremu na čelu je korakala rudarska godba iz Velenja. Za godbo je jездilo na težkih konjih 18 polzelskih fantov, za njimi pa je korakala dolga, dolga vrsta katoliške polzelske mladine, mož in žena. Iz hiš so plapolale državne zastave, nad cesto pa je bil krasen slavolok s pozdravnim napisom. Ves ta spredu je krenil v polzelsko župno cerkev k slovesnim petim litanijam, nato pa se je spet strnil v spredu in odkorakal na krasno prirejeno telovadišče na Bregu.

Kljub elabemu deževnemu vremenu se je tukaj zbralo nad 2000 ljudi. Ob venci prepleteni ograji je stalo pet visokih mlajev, raz katerih so plapolale državne zastave. Uvodoma je zaigrala rudarska godba iz Velenja državno himno, ki so jo ljudje stoji in s spoštovanjem poslušali, nakar je stopil na govorniški oder član polzelskega odseka Matevž Tavcar, ki je pozdravil vse navzoče, predvsem pa gosp. župnika dr. Jančiča iz St. Petra v Savinjski dolini, gosp. prof. dr. Hauželiča in gosp. prof. Bitenca iz Celja. Za njim je govoril polzelski župan gosp. Pongrac Turnšek, ki je prav

za prav duša vsega prosvetnega gibanja na Polzeli. V dobro zasnovanem govoru je opisal delo naših organizacij, obenem pa tudi z obžalovanjem omenil one čase, ki so za nami, v katerih pa smo, kakor sedaj vidimo, ostali zvesti katoliškim organizacijam.

Od občinstva navdušeno pozdravljeni so prikorakali za tem govorom naraščalniki iz Polzele, ki so izvajali proste vaje tako, da jih je zbrano občinstvo ponovno nagradilo z navdušenim aplavzom tudi med vajo. Toda nič se niso zmedli ti naši najmlajši, ampak so še lepše izvajali vaje. Čim so v redu odkorakali iz telovadišča, so prispeli ob spremljavi godbe mladi, pravtako sami Polzelani, ki so telovadili tudi proste vaje. Najbolj pa so nas presenetili člani tega fantovskega odseka. Izvajali so krasno skupinske vaje, telovadili na drugo in to s takim uspehom, da so navdušili vsakogar. Zadovoljili so tudi z vajami na krogu in končno s prostimi vajami za leto 1937. Z izrednim razumevanjem so pokazali simbolično vajo »Oj Dobrodo« ob spremljavi moškega zbora iz Polzele. Predno so nastopile članice dekljskega odseka v narodnih nošah, in sicer 5 po številu s simbolično vajo »Gor čez izaro«, je govoril g. prof. dr. Hauželič, ki je polagal mladini na srca oporoko pokojnega dr. Antona Bonaventura Jegliča, ki jo je izrekel slovenski mladini na celjskem taboru. Omenjal je zlasti besede, da so sedaj veliki časi, ker je hudobija velika, veliki časi pa tudi zato, ker rastejo in morajo rasti veliki mošje in žene, ki se bodo borili proti tej hudobiji. Veliki mošje pa so in bodo rasti samo iz naših katoliških organizacij. Njegovim jasnim besedam je dobro sledila mladina in čutili smo, kako odmeva v njihovih dušah kliče tega ljubitelja mladine, čutili, kako prisegajo v sreči, da hočejo postati veliki mošje, ki se bodo neustrašeno in vztrajno borili proti vsemu ludu in ga premagajo.

Pred nastopom članov s prosto vajo za leto 1937 je čestital polzelskemu fantovskemu in dekljskemu odseku h krasnim uspehom v imenu celjske Prosvete in Fantovske podzveze gosp. prof. Bitenca.

Predno se je navdušeno ljudstvo razšlo, so prikorakali ob spremljavi godbe naraščalniki, mladi, članice in člani, ki so stoji poslušali državno in narodno himno, ki jo je igrala godba iz Velenja.

Zapostavljanje slovenskega športa

Ljubljana, avgusta.

Sedaj v dobi kislih kumaric je dovolj časa, da se ozremo malo po našem športnem torišču. Že veak, ki zasleduje šport samo iz dnevnega časopisa, lahko spozna, da naš šport sicer vztrajno napreduje, da pa bi bilo to napredovanje vse živahnejše in plodovitejše, če bi prav tisti, ki jim je poverjena skrb za telesno vzgojo v državi, slovenskega športa tako strahovito ne zapostavljali.

Naš šport na prvem mestu v državi

Že ponovno je bilo ugotovljeno in je izven vsakega dvoma, da je šport v Sloveniji na prvem mestu v državi. To je nesporno in nam morajo priznati tudi tisti, ki jim to ni všeč. Ne bomo trdili, da je pri nas na visku n. pr. nogomet, za katerega Slovenci nismo nikdar kazali kakih posebnih sposobnosti. Res je, da stojimo pri nas z nogometom na elabem; še bolj pa je res, da imamo do vsike razvite druge športe, s katerimi se nogomet ne more vrednotiti. Tu sta pred vsem smučanje in pletanje. Pomislimo samo, kako neprimerno večja telesnovzgojna korist je v tem, da si hodijo pozimi v prosto naravo krepit zdravlja in duha cele armade smučarjev, kakor pa v tem, da bi imeli n. pr. nogometni enajsterice, ki bi znala naravnost virtuozno stresati z žogo mrežo nasprotnika. Četudi bi imeli med ljubljanskim nogometnim moštvom svetovne prvaka, bi telesnovzgojne koristi te zmagovalne enajsterice ne pomenile nič v primeri z dejstvom, da z graditvijo novih bazenov dajemo ljudstvu že skoraj v vsakem večjem kraju možnost, da si poleti v hudi vročini vsaj malo okrepča telo pri kopanju, mladino pa navajamo k najzdravejšemu poletnemu športu — k pletanju. Pri splošnem gledanju na naš šport se torej radi šepavosti našega nogometa za enkrat še ne bomo jokali. Saj imamo v nadomestilo športe, pri katerih aktivno sodelujejo tisoči našega ljudstva in moramo zato govoriti o narodnem športu. V najvažnejših športih pa nimamo samo kvantitativnega, ampak tudi kvalitativno prvenstvo: v smučanju, pletanju, alpinistiki, gimnastiki, lahki atletiki itd. Ponosni smo lahko, da je šport v splošnem na prvem mestu v državi.

Vse plod zasebne delavnosti

Tem ponosnejši pa smo lahko na to dejstvo, če pomislimo, da sloni vse telesnovzgojno delo v Sloveniji izključno na zasebni delavnosti in inicijativnosti. Pogledimo samo na naša najbolj razširjena narodna športa — na smučanje in turizmo. Brez primernih planinskih poslojank bi bila ta dva športa pri nas skoraj nemogoča. Tu se je v nenadkriljivi meri pokazala slovenska zasebna inicijativnost: brez eleherne državne pomoči rastejo leto za letom po našem gorskem svetu krasni planinski domovi in udobne postojanke. Enako je s playalnimi bazeni: med tem ko zagrebška in belgrajska športna združenja kriče na državo in vse mogoče javne ustanove, naj jim zgrade bazene, so po Slovenskem nastali ti bazeni zgolj po zasebni inicijativnosti, brez javne pomoči in brez — kričanja. Pa bi kdo dejal, da nam narava s svojo lego sama pomaga pri tem delu. To za kvalifikacijo zasebne inicijative in delavnosti ne drži: napraviti bazen v Zagrebu ali Belgradu ne stane nič več, kakor gradnja enakega bazena v Ljubljani ali kjerkoli v Sloveniji, le požrtvovalnih in delavnih ljudi je treba. Nasprotno pa je mnogo dražje izdati v Ljubljani

kako knjigo o športu (manjši čitateljski krog), kakor v Zagrebu ali Belgradu. Pa kljub temu se srbska ali hrvaška športna literatura še zdaleka ne more kosati z našo — ne kvalitativno, ne kvantitativno. Tudi v tem je zadosten dokaz slovenske podjetnosti na športnem polju!

Belgrajska športna čaršija

Kakor sicer tečejo v naši centralistično urejeni državi vse vode v Belgrad, tako v tem oziru tudi na športnem polju in ne more biti boljše. Tako vidimo, da država posevča vso svojo pozornost našemu jugu, kjer se skoraj vse, kar se dela, dela z državnim denarjem. Če na kakem področju lahko govorimo o kaki »belgrajski čaršiji«, potem lahko z gotovostjo govorimo o »belgrajski športni čaršiji«. Da taka »čaršija« res obstoja, nam dokazuje najbolj jasno problem visoke šole za telesno vzgojo naroda. To šolo hočejo imeti na vsak način v Belgradu, čeravno pristaja taka šola Belgradu približno tako, kakor kravi sedlo. Samo zamislite si tako šolo v kraju, ki absolutno ne odgovarja niti po terenskih, niti po klimatičnih razmerah. Če bodo hoteli slušatelji smučati, bodo morali z ogromnimi stroški (plačala bo seveda država — ne belgrajska »čaršija«) prirajati v Slovenijo, če bodo pa hoteli poleti napraviti kako plezalno turo, bodo morali na spomenik na Avali. Nimajo niti bazenov, niti primernih telovadnic, še manj pa športno izobraženega in vzgojenega ljudstva; v očeh ljudstva, posebno podeželskega, bi bila nova šola v Belgradu kakor nepotreben tujec, ki požira samo državni denar.

Kako idealne pogoje za visoko šolo telesne kulture pa ima nasprotno Ljubljana: v neposredni bližini planine z idealnim svetom za smučanje in turizmo; sredi mesta moderno zimsko in letno kopališče, najmodernejši stadion, telovadnica na preteg; za potrebno šolsko poslopje pa bi se — to vemo iz izkušnje — že pobirali lokalni činitelji. V Ljubljani bi torej ustanovitev te šole ne stala skoraj nič, dočim bodo morali v Belgradu vse te športne naprave, ki jih je v Ljubljani postavila že zasebna delavnost, z milijonskimi stroški šole zgraditi. Pa četudi bi Ljubljana Belgradu za to šolo — če se ustanovi v Ljubljani — plačala kako odškodnino, mi te šole ne bomo v Ljubljano nikdar dobili — iz enostavnega razloga, ker je Ljubljana v Sloveniji, Belgrad pa v Srbiji! Kdo je pri tem na vladi ali kdo je trenutno telesnovzgojni minister, je popolnoma vse eno; ministri se menjavajo, vlada padajo, »čaršija« pa je in ostane velešrbska in nezrušljiva!

Belgrajski tisk — naš sovražnik

Med največje sovražnike našega napredujočega športa spada belgrajski tisk. To smo ponovno čutili in to lahko opazamo pri vsaki športni sešerji, kjer je prilika udariti po slovenskem športu. Če pa drugače ne morejo našega športa »v nič« devalvati, potem afera sami stvorijo. Pojavi se ti v našem kopališču plah in ekromen kopalec z juga. Prav zaupno se približa našim tekmovalcem. Spregovori z njimi par besed, drugi dan pa bo že »odkrita« v kakem belgrajskem listu neznanaka »afera« — plahi kopalec je bil takole mimogrede in slučajno »slučajnostni« športni »sotrudnik« kakega belgrajskega lista. Najbolj značilno je seveda protislovensko stališče belgrajskih listov glede visoke šole za telesno vzgojo. Ponovno so ljubljanski dopisniki pošiljali svojim listom v Belgrad dopise o stališču ljubljanskih športnikov ter obrazložili prednost, ki bi jih imela ustanovitev te šole v Ljubljani. Kljub ponovnim intervencijam še nobeden od teh člankov ni zagledal levega dne in jih — razumljivo! — tudi ne bo.

In mi? Mesto da bi zavzeli proti tem listom edino pravilno stališče, jedva čakamo, kdaj priredita »Politika« in »Vreme«, da iz njih kakor nebesko mano sprejemamo mnenja o raznih športnih problemih. Bolj nas tolejo po zobeh, bolj vneto delamo za te športne rubrike reklamamo, kakor da bi bile tam zapisane same nezmotljive in dogne. O tekmi, ki smo jo sami gledali, si bomo ustvarili končnoveljavo mnenje še potem, ko bomo prečitali poročilo v »Politiki« ali »Vremenu«. Kaj »Slovenec«, kaj »Jutro« ali drugi slovenski listi in njihovi športni uredniki! Kakor da bi imeli belgrajski poročevalci štiri oči, naši pa samo dvojte!

Taki smo Slovenci! Podpiramo in v nebo povzdiguemo tiste liste, ki nam prikrito, a sistematično ubijajo v glavo, da smo manj vredni, kake pozornosti ali od države pospešenega napredovanja pa sploh nevredni. Hlapčevski smo torej tudi na športnem polju! Dokler smo taki, ne upajmo na zboljšanje razmer!

Od tu in tam

V soboto je prišel na Bled ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović v spremstvu dveh svojih kabinetnih šefov. Takoj potem se je Stojadinović odpeljal na Brdo ter bil pri knezu namestniku sprejet v avdijenco. Popoldne se je pa v družbi ministra za gozdove in rudnike odpeljal na Sušak, od tam pa z ladjo k otvoritvi nove tovarne aluminija v Lozovcu pri Šibeniku.

Tovorni avtomobil se je zaletel v motorno kolo blizu Srbskih Moravic. Udarce je bil strašen ter je eden izmed treh, ki so se vozili v motorju, obležal na mestu mrtve, ostala dva pa sta odnesla zelo težke poškodbe. Motor je vodil elektrotehnik Slavko Majetič, v priklopi je vozil gostilničarja Posavca, za Majetičem pa je sedel trgovec Podgornik. Motorist je vozil pravilno, vendar pa je tovorni avtomobil udaril od zadaj tako, da so vsi trije na motorju v zraku nekajkrat preobrlni, nato pa obležali na cesti. Šofer tovornega avtomobila pa jo je jedrno potegnili naprej in do danes še niso ugotovili niti številke avtomobila, niti brezobzirnega šoferja.

Med zagrebškimi natakariji in lastniki javnih lokalov še vedno ni sporazuma. Natakariji zahtevajo zvišanje svojih stalnih prejemkov, kar bi se dalo izvesti na ta način, da bi se cene jstvinam in pijači nekoliko podražile. Kavarnariji in gostilničarji so zahteve natakarijev odbili, sami pa s 1. avgustom povišali cene pijači in jstvinam. Seveda je med natakariji nastalo razburjenje, nič manjše pa med gosti, ker so lastniki lokalov na njih račun povišali svoj zaslužek, nič pa dali svojemu uslužbenstvu.

Zaradi nesrečne ljubezni se je obesil v Rešončaku pri Čakovcu 65 let stari Ivan Tkalec, Tkalcu je lani umrla žena, nakar je hodil redno v gostilno, kjer je sedel in največkrat tudi popival. V tem času se je zaljubil v neko vdovo srednjih let in se z njo zaročil. Toda vdova se je nekaj tednov pred domenično poroko skesala in starejša vdovca zapustila. Obupan si je Tkalec končal življenje.

Tik preden je moral v zapor osdeseti 10-letno robijo, se je v šibeniških zaporih poročil morilec Rado Čaleta. Spomladi se je Čaleta s svojim bratom Antonom sprl zaradi zemlje ter brata v prepiru ubil. Sodišče mu je prisodilo deset let težke ječe, ki bi jo moral osdeseti v Lepoglavi. Preden je pa odšel, se je hotel oženiti. Ustregli so mu in ga je mešni župnik poročil v jetniški kapeli.

Tvornica aluminija v Lozovcu bo naslednje leto spet povečala svoje obrate. Tovarna za sedaj ne proizvaja aluminija iz boksita, temveč iz aluminijevega dioksida, ki ga mora uvažati iz Slovenije. Tako mora tvornica uvažati polfabrikate. Prihodnje leto bodo v tovarni postavili nove velike peči, s katerimi bo mogoče proizvajati iz boksita aluminij. V okolici tovarne so velika najdišča boksita in ni skrb, da bi tovarni zmanjkalo evrovina. Istočasno pa sta se takoj pojavili kot velika kupca aluminija Romunija in Češkoslovaška. Če bodo ti odjemalci stalni, bo tovarna morala zmerom povečevati svoj obrat. Povpraševanju po aluminiju je veliko, ker je v Evropi komaj deset enakih tovarn.

Kolektivno pogodbo so podpisali tekstilni delavci in predstavniki tovarne Blau in Bartoš v Murški Soboti. Sklenili so, da se uvede osemurni delovni čas, najmanjša mezda pa mora biti 14 dinarjev dnevno. Do sedaj so znašale najmanjše mezde včasih tudi po 6 dinarjev. Ko bo pa v tovarni manj dela, tovarnar ne bo smel odpustiti delavstva, temveč se bo zmanjšal delovni čas. Prav tako je določeno, da se mora nadurno delo plačevati po 50% več kakor normalno.

Za svoj okrožni urad za zavarovanje delavcev se boje v Splitu. Splitski, tuzlanski in karlovaški okrožni uradi so vsi pasivni, ker so stroški uprave in socialne dajatve zavarovaneem mnogo večje, kakor pa dohodki. Ti trije okrožni uradi imajo po manj kakor 20.000 članov. Glavno ravnanje osrednjega urada za zavarovanje delavcev je prišlo zaradi tega do spoznanja, da je treba pasivne zavode ukiniti. Kajpak je v Splitu, časih zavrela kri, nič manj pa v Karlovcu in Tuzlancih. Vsi so poslali odločne proteste in navajajo v dokaz svojih navedb dejstvo, da se je splitski zavod močno popravil, saj zadnje tri mesece dela z dobičkom. Vendar ta njihov argument ne bo tako močan, da bi preprečil ukinitje, ker gre povišanje števila zavarovancev le na račun sezonskih zaposlitev. Končnoveljavi sklep bo padel pojutrišnjem na seji ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

V drevo so se zaleteli divji avtomobilisti v bosanskem kopališču Ilidži. Asim Budmir, Hamdija Murga in Mehmed Škerveljč so sedli v avto in z njim divjali iz Sarajeva proti Ilidži. Tik pred kopališčem so podrli neko žensko, da ji je avtomobil strl obe nogi. Takoj zatem se je pa vozilo na ovinku zaokrenilo in treščilo v drevo. Avtomobil se je na mestu razbil na drobne kosce, vsi trije potniki so pa obležali z razbitimi glavami. V bolnišnici se še niso osvestili.

Mariborski teden je bil v soboto dopoldne svačeno odprt. V imenu bana ga je odprl načelnik oddelka za trgovino in obrt g. dr. Rataj. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki oblasti, uradov, gospodarskih organizacij, mestni župan in drugi. Pozdrave so pa poslali ljubljanski, zagrebški in grški veleposlani, dalje pa tudi celovski in grški župan. Teden bo odprt do 8. avgusta. Takoj po otvoritvi pa se je pripeljal tudi minister dr. Miha Krek.

V kratkem bodo v Subotici imeli zanimivo sodno obravnavo. Pred sodnike bo moral stopiti uradnik subotičke električne centrale Bogdan Kragujevič, ki je poveril četrt milijona dinarjev. Čim so bile poverbe odkrite, so Kragujeviču spravili v zapor. Pozneje je vse grehe priznal, ni pa hotel povedati, v kakšne namene je denar porabil. Pravi, da ga je v sporazumu s svojimi predstavljenimi porabil za »diskretno« namene. Javnost pa za sedaj zanima, kateri so bili ti »diskretni« nameni. Kragujevič pravi, da bo šele na glavni razpravi povedal v svojo obrambo vse, kar ve.

Plavalna skupina ljubljanske Ilirije, ki je v soboto zvečer lepo porazila plavalce splitskega Jadrana v Splitu samem in s tem pokazala, da se je središče plavalnega športa že preselilo iz morja v »planine«, bo danes zvečer nastopila na Sušaku proti tamkajšnji »Viktoriji«. Tekma bo zvečer, česar se pa naši fantje in dekleta močno boje. Pravijo pa svojih izkušnjah, da so Sušaćani nedisciplinirani gledalci, ki zahtevajo samo to, da njihovi miljenici pridejo prvi na cilj. Če so domačini poraženi, pa leli kamene na tistega, ki zmaga... Mislimo pa, da si bodo Sušaćani želeli, da bi jih šteli med Srednjeevrope in ne med Albance.

Državno kolesarsko prvenstvo

V nedeljo, dn: 8. avgusta se bo vršilo državno kolesarsko prvenstvo na tradicionalni progi Zagreb — Ljubljana, dolgi 150 km. To je največja in obenem tudi najbolj zanimiva dirka, pri kateri se bodo srečali vsi naši najboljši kolesarski dirkači, ki so letos že v tujini dokazali svojo odlično formo.

Kolesarsko prvenstvo na tej progi ima že svojo veliko tradicijo. Prva dirka Ljubljana — Zagreb je bila že leta 1920, ko je bila ustanovljena Jugoslov. kolesarska zveza. Odločitev, da se bo državno kolesarsko prvenstvo vršilo vedno na progi Ljubljana — Zagreb, oziroma vsako drugo leto Zagreb — Ljubljana, je padla na velikem kolesarskem zborovanju

v Ljubljani v znak sloge slovenskih in hrvaških kolesarjev in s težnjo, da se s temi dirkami še ožje naveže dolo slovenskih in hrvaških dirkačev.

Za letošnje državno kolesarsko prvenstvo pa vlada veliko zanimanje. Dirkači bodo nastopili v dveh kategorijah, in sicer: amaterji in pa neodvisni dirkači. Letos brani prvenstvo Avgust Prošinek, ki bo pa imel v Slovincih Gartnerju, Rožmanu, Briclju in v Zagrebčanih Pokupcu, Davidoviču, Solmanu in še v drugih slovenskih in hrvaških dirkačkih težko stališče. Med neodvisnimi dirkači je pa skoraj siguren favorit Zagrebčan Grgac, dosedaj že štirikratni amaterski prvak. Brez dvoma je torej, da bo nedeljsko kolesarsko prvenstvo eno najzanimivejših v zadnjih letih; za nas Ljubljančane pa zanimivejše še zaradi tega, ker bomo imeli priliko videti vse dirkače na cilju v Ljubljani. Letos je namreč start v Zagrebu, cilj pa bo okoli 11 dopoldne na Dolenjski cesti pri gostilni Jelačin.

Naročajte Slovenski dom!

Katoliški kinematografski kongres v Parizu

Dne 15. in 16. julija t. l. je bil v Parizu kongres za razširjanje dobrih katoliških filmov. Predsednik kongresa je bil tajnik francoskega kardinala in pariškega nadškofa Verdiera monsignor Beaussart.

Prvi dan je bilo mnogo zanimivih predavanj n. pr. kako bi bilo mogoče najboljše razširiti katoliške filme po vsej Franciji s pomočjo katoliških pokrajinskih združenj; kako naj katoličani povsod podpirajo pristne katoliške filme in ne filme, ki so dobri samo slučajno bodisi, da so jih filmske družbe, ki proizvajajo vso mogočo šaro, priredile nalašč tako, da ne žalijo katoliške pravosti, bodisi, da v resnici le slučajno, ne namenoma nimajo na sebi nič slabega. Katoličani se morajo v filmski proizvodnji tako osamosvojiti, da jim ne bo treba nič več izposojati pri drugih družbah, ki gledajo v prvi vrsti na dobre dobičke in ne na vzgojno ali poučno stran svojih proizvodov. Zato je tudi potrebno neprestano

presoja in precejevanje filmov

ter jih razporediti po njihovi navedeni vrednosti, za kar so določili posebno tabelo s šestimi točkami.

Pod prvo točko pridejo filmi za vse, tudi za otroke same; pod drugo za mladino do 15. leta; pod tretjo za odrasle; pod četrto za take, ki znajo že sami presojati in se ne dajo nikakor vplivati radi kakih manjših nerednosti. Filmi točke 5 in 6 pa so skrajno nemoralni in vsake obsodbe vredni.

Katoličani pa morajo svoje filmske družbe tudi vneto podpirati in jim omogočiti čim večji razmah in večjo umetniško vrednost, da bodo lahko tekmovali z drugimi, ki razpolagajo z ogromnimi sredstvi, jih prekašale v marsičem in tako izpodrinele ali vsaj prisilile k dostojnosti.

Najboljši govor

Je imel kanonik Chevrot, bodoči postni pridigar v cerkvi Notre Dame v Parizu. V lepih, izbranih in krepkih besedah je odgovoril na splošno razširjeni predsodek nekatoličanov pa tudi številnih napačnih katoličanov, da pomeni katoličan nekaj klavernega, neodločnega, žalostnega, da mora torej tudi katoliški film biti nekaj silno dolgočasnega in zato že v naprej obsojen na neuspeh. Ni res! Bolj kot kdo drug, ima katoličan pravico do veselja in razvedrila; ne samo pravice, ampak tudi mnogo več vzrokov. Film pa skrbi zlasti za razvedrilo, to je prav za prav njegova glavna vloga. In če je to razvedrilo dostojno, pošteno, vzvišeno, nam daje obenem s preganjanjem časa tudi globlje vrednosti, nas vzgaja, poučuje, dviga, kar je vsekakor mnogo boljše, kot pa gledati razne surove šale, ponižujoče nesramnosti in razburilive slike najnižjih nagonov.

Katoličani nikakor ne smejo biti popolnoma ravnodušni proti kinu. Sam papež jim priporoča dobiti v svojo oblast to neizmerno silo in jo rabiti v boju zoper temo. Vse katoliške organizacije bi morale imeti listo filmov, ki jo izdaja društvo CC "Cinema catholique" = katoliški kino, da bi lahko

ob vsakem času znale kak film priporočiti ali odsvetovati.

Svoj govor je zaključil s pohvalnimi besedami za francoski narod, o katerem krožijo po svetu zelo nečastne govorice, pa je v resnici, na dnu svoje duše, tako dober, preprost in krščanski ter čaka samo na priliko, da dvigne svoje srčne zaklade na površje.

Zvečer so kongresisti obiskali kino-predstavo na razstavi, in sicer nekaj filmov z razlago in raznimi pripombami, ki so jih izmenjavali kongresisti koncem vsakega dejanja ali dvoumjljivega prizora.

Drugi dan je kongres razpravljal o tako zvanem

šolskem ali skrčenem filmu

ki je že precej razširjen po Nemčiji, Angliji in Ameriki. Namesto mrtvih slik, kakršne imajo sedaj o šolah, z njimi nazorneje razlagajo razne šolske predmete. Jasno je, kolike važnosti mora biti za katoličane, da se njihovi otroci uče samo iz dobrih šolskih filmov, zato kongres zahteva, da po vseh šolah nastavijo majhne filmske priprave, vsaj po eno na vsako šolo, ter da se sestavi obsežni zbirki (kinematoteke) katoliških filmskih predavanj, da imajo učitelji vedno na razpolago za svojo šolo primerno snov.

Bodoča vojna - vojna pošasti in umetnih vojakov

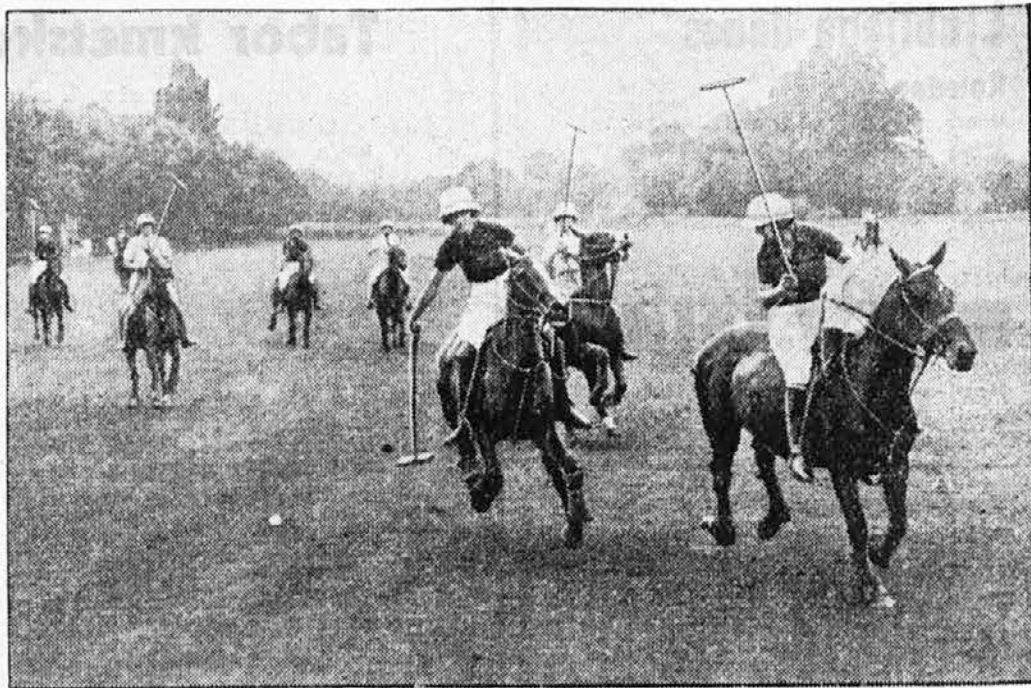
Marsikateri pisatelj romanov bodočnosti je že opisoval neverjetne izume, ki so takrat zbuiali splošno začudenje, včasih celo posmehovanje, češ da ima tudi domišljija svoje meje, pa so se skoro vse neverjetnosti uresničile. Tako sedaj neprestano beremo o kakih novih robotih ali umetnih strojnih ljudeh, ki so začeli resno ogrožati razne nevarne človeške poklice, kakor krmarjenje letal, avtomobilov, urejanje prometa itd.

Pred kratkim so spustili iz neke francoske vremenske opazovalnice

robot v stratosfero

Dosegel je rekordno višino 23.000 m, kamor doslej še noben človek ni prišel. S seboj je nosil razne priprave za merjenje vremenskih pojavov, vlage, smer in hitrost vetrov itd. ter bil tako čudovito izdelan in opremljen, da je svoja opazovanja sproti poročal na zemljo potom radija. V višino ga je vlekel poseben balonček, ki se je v določeni višini razpočil, nakar se je samo po sebi odprlo robotovo padalo, ki ga je nalahno in varno zopet postavilo na zemljo.

Na neki postaji v Franciji morajo dnevno odklopiti, razporediti in zopet priklopiti okrog 2000 vagonov. Delo glavnega premikača je bilo tako naporno, nevarno in odgovorno, da so ga zamenjali

Na Angleškem je tudi med ženskami zelo priljubljena igra polo. Slika kaže prizor z ženskega polo-turnirja.

z robotom na kroglice

ki ima v svoji glavi toliko kroglice, kolikor je vagonov, ki jih je treba spraviti na določene proge. Kroglice se kotilijo po cevkah, ki pomenijo proge. Posebna naprava jih ureja tako, da vedno ravno o pravem času dosežejo točko, ob kateri sprožijo električni tok, ki premakne tračnico in usmeri voz, kamor je treba. Če voz prehitro dospe na križišče, kroglica izskoči in da znamenje, da je voz na napačni poti. Poleg robota-premikača, ki opravlja svojo službo mnogo bolje kot človek, imajo tudi

robot z električnimi očmi

katerega tudi najhujša tema ne ovira, da ne bi točno vršil svoje naloge. Njegove oči mu natančno pokažejo, kdaj je dospel kak voz na svoje mesto, kjer ga lepo ustavi in prepreči huda trčenja.

Neki inženjer pariškega tehničnega zavoda je iznašel

robot avtomobilista in ladijskega krmarja

ki nima samo »spomina«, ampak tudi lastno poudo. Voditi zna avto po točno naprej določenem načrtu, kar je sicer precej enostavno. Njegove gibe usmerja namreč poseben valj preluknjane papirja, kakršnega imajo glasbeni automati. Bolj zamotana pa je naprava, ki onemogoča vsako trčenje z drugimi vozili, za katere izdelovatelj robota ni mogel vedeti, da mu bodo prišli nasproti. Vendar se zna tudi tem pravilno umakniti in varno nadaljevati svojo pot.

Najvažnejši, zlasti za vojskovanje najpomembnejši pa je

robot pilot

ki pomeni lahko resno nevarnost v bojih bodočnosti. Kamor bi si noben človek ne upal, bodo lahko poslali njega z bombami, strojnimi in strupenimi plini. Tudi v podmornice mislijo nastaniti robote, ki bodo lahko dosegli globočine, kakršnih ne bi mogel človek. Japonskim vojakom ne bo treba več osebno usmerjati torped ter se z njimi vred razleteti, kajti robot jih bo znal še mnogo točneje usmerjati proti njihovim ciljem, sovražnim ladjam.

Po vsem tem res ne bi bilo čisto nič čudnega, če bi epoh vae vojaštvo, topničarje, pešake in tanke zamenjali umetni vojaki, ki bi bili neprimerno okrutnejši in nevarnejši. Mnogo gorja, ki ga prizadevajo vojne grozovitosti bi bilo odstranjenega, mnogo človeških življenj ohranjenih, mnogo vojnih pohablencev izključenih. Morda pa bi bilo razdejano še hujše, žrtve, ki so se doslej omejevale le na bojna polja, bi v novih razmerah lahko kupoma padale po vsej deželi, izumirale bi lahko cele države.

Pravda za par nogavic

Sodišče v Carigradu je imelo zadnje dni opraviti z redkim, če ne do sedaj sploh edinstvenim primerom. Razsoditi je moralo spor, ki je nastal na tramvaju zaradi enega para nogavic. — Voz cestne železnice je bil nekoč precej poln ljudi, tako da so stali še zunaj kar po stopnicah. Neka trgovca je na ovinku tako izpodneslo, da bi bil kmalu padel na cesto. Med tem pa je pohodil neko damo in ji pomazal svilene nogavice. Seveda se ji je takoj začel opravičevati, toda pomiriti je ni mogel. Vpričo vseh mu je začela celo dajati najrazličnejše »obkladke«. Trgovca je tudi izjavil, da je pripravljen dami kupiti nove nogavice in ji je res tudi izročil toliko denarja, da bi si jih bila lahko kupila. Toda zato pa je zahteval, naj mu izroči nogavice, ki jih ji je pomazal. Dama pa se je odločno branila, da bi vpričo tolikih gledalcev sezula nogavice, češ da bi se lahko vsak skandaliziral. Ker se nista mogla zediniti, je prišla stvar z umazanimi nogavicami celo pred naglo sodišče, ki je razsodilo v prilog trgovcu. Prepričano je bilo, da ima trgovec prav, kajti če je dal denar za nove nogavice, ima vendar pravico do starih. Pravijo, da gospodini ni preostalo ničesar drugega, kakor da je pred sodniki sezula svoje nogavice in jih izročila trgovcu.

Šampanjec zdravilo zoper črnoglednost

Društvo za seziganje mrličev v Parizu je izdalo statistiko o tem, koliko se jih je že priglasi, ki hočejo, da bi se po smrti njihova trupla sezgala. Največ jih je seveda v Parizu, nekaj čez 900, v Marseillu nekaj čez 400, v Strassbourgu okoli 200, v Reimsu (v okraju Champagne, kjer izdelujejo šampanjec) pa samo 1. Zato je neki hudomušnež pripomnil: »Hvala Bogu, sedaj vsaj vemo, da je šampanjec najboljši zdravilo zoper črne misli; dasi je nekoliko dražji kot strasburško pivo ali provansalske brozge, pa ti vsaj pomaga olajšati srce in misliti na vsele dni življenja, ne pa, kaj boš naredil s svojo mrhovino.«

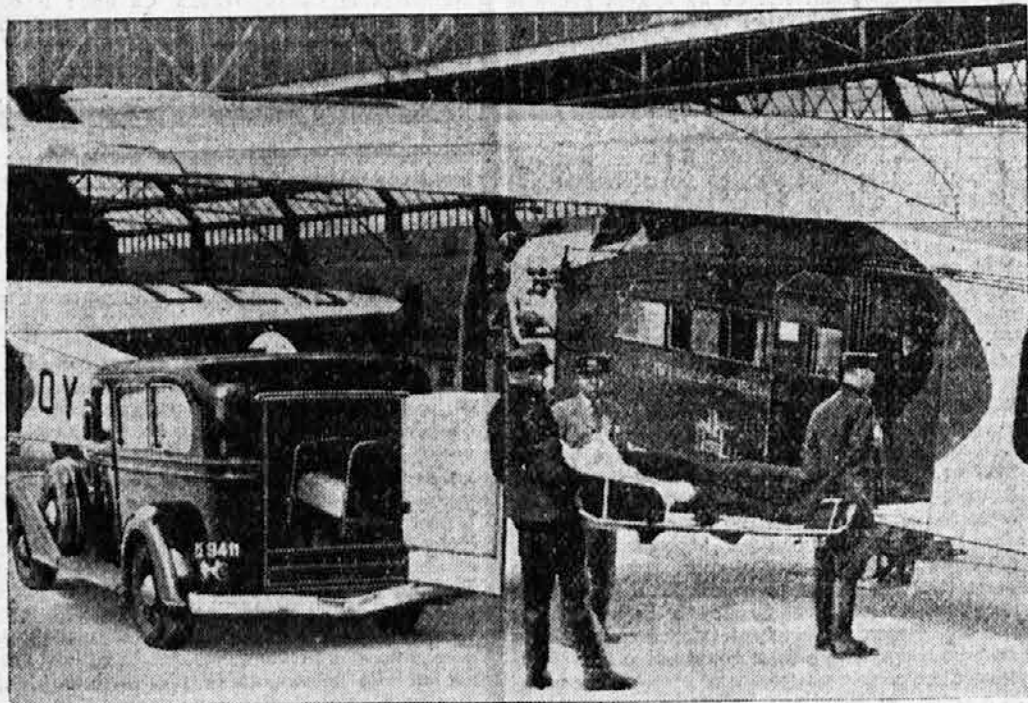
Novoporočena: »Oh, dragec, poglej, kaj se mi je zgodilo z mojo prvo omleto!«

On velikužno, tolažilno: »Morda bo pa še dobra za gramofonsko ploščo!«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 2. avg.: 12.00 Odmeki z ruskih poljan (plošče) — 12.45 Vreme poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Venčki vsake vrste (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20.00 Saint Saens: Ples okostnjakov (plošča) — 20.10 Zdravniška ura (g. dr. Ivan Matko) — 20.30 Slovenske narodne pesmi in glasbi. Sodelujejo gđe. Poldka Zupanova, gđe. Bogdana Stritar, g. Jože Gostič in Marjan Rus in Radijski orkester — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Mandolinistično trlo (gg. Antunovič, Privšek, Haršlag).

A Danskem so že vpeljali za reševalno službo rešilna letala. — Avtomobili so se izkazali za prepočasne.

Jakob Wassermann:

Zlato iz Caxamalce

I.

Naslednje je zapisal vitez in poznejši menih Domingo de Soria Luce v samostanu mesta Lime, kamor se je podal, potem ko se je trinajst let po osvojitvi dežele Peru odvrnil od sveta.

II.

V novembru leta 1532 nas je šlo tri sto vitezov in nekoliko pešakov pod vodstvom generala Francesca Pizarra, mir njegovemu spominu, preko ogromnega gorovja Cordillierov. Ne bom se dolgo mudil pri težkočah in nevarnostih tega pohoda. Naj zadostuje, če povem, da smo večkrat mislili, da je prišla naša zadnja ura, in da smo morali muke gladi in žeje smatrati še za neznatne v primeri s strahotami divje prirode, z zevajočimi prepadi, strmimi potmi, ki so bila na mnogih mestih tako ozka, da smo morali stopiti s konj in jih vleči za uzde za sabo. Tudi o grozni goličavi, mrazu in snežnih viharjih ne bom govoril, niti o tem, da so nekateri med nami preklinjali nesrečni sklep, ki nas je pripeljal v to zločinsko deželo.

Sedmi dan pa je bilo naše trpljenje pri kraju in ko se je zvečerilo, smo stopili izčrpani in vendar vznemirjeni v svojih sarih v mesto Caxamalco. Vreme je bilo od jutra lepo, sedaj pa se je bilo bati nevihte; kmalu je začel tudi padati dež, pomešan s točo in bilo je hladno. Caxamalca se pravi toliko kot Mrzlo mesto.

Zelo smo se začudili, ko smo našli mesto popolnoma zapuščeno. Nihče ni stopil iz hiš, da bi nas pozdravil, kot smo bili vajeni v pokrajinah ob obrežju. Jezdili smo skozi ulice, ne da bi srečali kakšno živo bitje in ne da bi slišali kakšen glas, razen udarcev konjskih kopit in njihovega odmeva.

Predno pa se je še čisto stemnilo, smo zapazili vzdolž gorskih vnožij, kakor daleč je neslo oko, nepregledno množico belih šotorov, raztresenih kot snežinke. To je bila vojska Inke Atahualpe in ta pogled je vplival celo na najhrabrejše med nami porazno.

III.

General je smatral za potrebno, da pošlje Inku poslanstvo. Izbral je za to mladega viteza Hernanda de Soto, s katerim sva bila odkritosrčna prijatelja in petnajst jezdecev. V zdajšnjem trenutku mi je izposloval de Soto od generala dovoljenje, da ga smem spremljati, in bil sem tega vesel.

Zgodaj zjutraj smo odšli na pot; gorovje z vrhovi, ki so segali v eter na desni, cvetoča ravnica pred nami in na levi, vse je bilo tako novo, da sem samo gledal in strmel.

Čez eno uro smo dosegli široko reko, preko katere je bil zgrajen lep lesen most. Tam so nas pričakovali in odvedli v šotor Inke. Kmalu smo stali na prostranem dvorišču, katerega je obdajala lopa s stebri. Stebri so nosili umetniške okraske iz zlata, zidovje je bilo prevlečeno s kobaltno modro malto, v sredi se je nahajal okrogel izdolben kamen, ki sta ga ba-

kreni napeljavili polnili s toplo in mrzlo vodo. Sijajno olupljeni plemenitiši in gospe so obdajali vladarja, ki je nosil škrlatnordečo obleko in okoli čela rdečo borlo, znak njegove oblasti; njene čipke so mu segale do oči.

Njegov obraz je bil zal z nenavadno kristalnim izrazom; let mu je bilo okrog trideset. Postave je bil krepke in somerne, njegov značaj je bil zapovedovalen in neka uglajenost na njem nas je presenečala. De Soto je vzel s seboj tolmača Felipilla, domačina, ki se je dal nedavno krstiti. To je bil človek, globoko premeten, ki je pozneje napravil veliko zlo, kot bom o priliki poročal. Bil je poln sovraštva do svojih rojakov; vrste in izvira tega sovraštva nismo mogli nikdar povsem dognati; on je bil edini upornik in odpadnik, ki smo ga našli v Peruju.

Z njegovo pomočjo torej se je obrnil de Soto z govorom na Inko. Izročil je generalove pozdrave in povabil Atahualpao s prespoštjivimi besedami, ako blagovoli obiskati našega vojdo.

Atahualpa ni odgovoril. Niti na lico niti v pogledu ni bilo opaziti, da je razumel govor. Njegove veke so bile povešene in zdelo se je, da napeto premišlja, kakšen je pomen besed, ki jih je slišal. Čez nekaj časa je rekel eden izmed plemičev, ki so mu stali ob strani: »Dobro je, tujec.«

To je spravilo de Soto v zadrego. Bilo je tako nemogoče uganiti vladarjevo misel, in kar je on občutil, kot bi stale gore med njim in

nami. Kako tuj svet! Kako tuj lesk in duhl! De Soto je torej prosil Inko na vljuden, skoraj ponižen način, da mu sam sporoči, kaj je sklenil. Nato je Atahualpove poteze spreletel smehljaj; ta smehljaj sem pozneje še često opazil in vsakokrat me je prečudno dirnil. Odgovoril je preko ust Felipille: »Javite vašemu vodji, da se postim, kar bo danes končano. Jutri ga bom obiskal. Do mojega prihoda naj stanuje v poslopjih na trgu, a v nobenih drugih. Kar se naj zgodi potem, bom ukazal.«

Zopet je nastalo molčanje. S konj nismo bili stopili, ker smo se čutili v sedlu varnejše in smo Peruancem, kakor smo vedeli iz izkušnje, vlivali več strahu. Tedaj je opazil de Soto, da Inka z veliko pozornostjo motri iskro žival, na kateri je sedel pred njim in katera je nemirno zvečala svoje žvale in udarjala ob tla. De Soto je bil vedno nekoliko domišljav radi svoje jahalne umetnosti; mikalo ga je, da jo pokaže, misli je tudi, da bo to kneza pripravilo v strah. Popustil je živali uzde, jo izpodbodel in zdiralj tja po tlakovanem prostoru. Nato jo je obrnil in naglo v polnem diru zastavil, pri tem jo je skoraj vrgel na zadnje noge in to tako blizu Inke, da je malo pene, ki je pokrivala konjeve nozdrvi, briznilo na kraljevo obleko.

Spremlstvo in dvorjane, ki kaj takega nikdar niso videli, je igra tako zadela, da so nehotno iztegnili roke in se prepadeni umaknili, ko se je žival viharno približala. Atahualpa je ostal tako miren in hladen kot poprej.